

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

33-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Oct. 22-én.

Kolozsv. oct. 21.

Tegnap kétszer kelte fel úgy sem csendes munkánk mellől a vész-lárma.

Dél előtt 9 óra tájban a györgyfalvi tetőn egy sereg embert pillantának meg valami éles szemek.

Harangszó, dobpergés, „fegyverre“ és „jönnek az oláhok“ kiáltás egy fertály óra alatt lábra állíták városunk hadi erejét. Katona, honvéd, nemzetőr, mindnyája imposant csoportokba állott fegyverben.

Azon kívül mindazok, kiket a nemzetőrségi szabályok a rendes fegyveres szolgálattól felmentenek, a legdicsőbb versenyzéssel állának elé kor és rang különbség nélkül kiki egy védezőközzel a vállán.

Erőnk szemlélete önérzetet és tökélyes bátorságot öntötte belénk, melyet az ügyünket szívvel lélekkel magáévá tett ezredes b. Baldacci egyszerűen biztató szavai a legnagyobb lelkesedéssé hágtatának.

Szívből számazottabb, érdemeltebb, és számosabb „éljen“ legalább értünkre soha sem haragította Kolozsvár légkörét.

Nincs is dicsőbb, mint a katona, kinek hazája van.

Jöhet vala a gaz oláh sok ezrekben, megemlegette volna oct. 20-dikát és Kolozsvárt.

Igen! megfontolva mondtuk, hogy „gaz oláh“; mert ha minden forradalmak, lázadások és pártütések történeteit végig futjuk, az oláhok jelen cselekvés módjához hasonlítható gabszágot és alacsonyyságot felfedezni nem tudunk.

Egyenkinti összehasonlításokra, majd egy más alkalommal terjeszkedünk ki; most csak annyit, hogy a ráczokat tudjuk menteni, de az oláhot nem.

A rácz a bécsi kormány megbizottja, a magyarnak erőltetett vendége, a bécsiek elkényesz-

tetett alattomos eszköze, az oláhokra vetett hierarchiai kényúr, a magyarnak bévallott ellene s gyűlölője vala mindenha.

Az oláh a magyarral egy són egy kenyeren él századok óta; azon egy föld szülöttei; az oláh nemes egy jogu, rangu, kiváltságu a magyar nemessel; a magyar jobbágy egy parányival sem részesül több kedvezésbe mint az oláh; tisztí névtárunk oláh névvel tele; a magyar némi büszkeségét helyzi ha az oláhval emennek nyelvén tud beszélni s az oláh magyarnak tartatja magát, ha kék nádrágot húz; — míg a magyar nemesnek egy kis kas máléja volt, addig az oláh paraszt nem félt az éhségtől és uzsoráért soha egy rongyát is el nem foglalták becsületes embernek.

És hihető-é, hogy ily viszonyok után egyszerre halálos gyűlölség támadjon a két faj között.

És hihető-é, hogy azon pillanatban támadjon midőn az egyik a másikat birtokkal és szabadsággal ajándékozza meg azon reményben hogy honfiakat és nem mostohákat nyer bennök?

Már pedig a legelkeseredettebb gyűlölség sem vetemethetne gazabb tettekre, mint a miket az oláh nép követ el jelenleg.

És miért? egy értetlen jegyért? pazsuráért?

Bizony hajlandók vagyunk hinni, hogy megvannak kuruzsolva.

De midőn azon jelszavakat kell hallanunk: „kiirtjuk a magyart“ akkor vissza kell térnünk elébbi nyilatkozatunkra, hogy a mely nép béke idejében hazafait fosztja, rabolja, üldözi, kinozza, öli — az gaz nép! S ilyent a Mihálczfalvi, lónai, bárévi, n. teremi és eseszvei leczkékért nem sajnálhatunk. — A ki jobb ne vegye magára.

Estve felé megint azon állítás kelté lábra a várost, hogy Urbán titkon Kolozsvárt olákkodik.

Az ebből kerekedő zajt nem akarjuk festeni. Csak azt az egyet szeretnők szívére kötni pol-

gártársainknak, győződjenek meg róla, hogy honának r o s z s z a b b, elleneinek j o b b szolgálatot nem tehet senki, mint az, a ki mindent dobra üt.

Ha egy expeditio útra akar menni, az egész város szája s hirlapjai hasábjai teliek az expeditio céljával s tervével: elég arra hogy füstbe menjen.

Ha az a ki Urbánt megszagolta, utcái kiabálás helyett egész csendben az illető hatósághoz ment, titokban bejelentette volna, elégséges erő egyszerre észrevétlenül békeríti a gyanus házat s a madár, ha ott volt, ma kaliczkában lenne.

A lárma megmentette!

Pesten, oct. 14-én d. e. 11 órakor ülés a képviselőházban.

Alelnök Pálfi rövid jelentést tesz némely körülményekről. A lefegyverzett horvátok tömeges hazaküldetése káros lehetvén, a honvédi bizottmány jónak látta azokat több pontokon felosztatni. Pázmándinak tegnap érkezett levele szerint sergeink f. hó 13-kán bementek Austriába; — különösen Ivánka csapatai Bruckba. Auersperg felszóllított, hogy sergeink, egészen elkülönözve minden birodalmi ügyektől, csupán Jellacsicsot kívánván üldözni, neutralis állásban maradjon. Tudomás szerint Jellacsicsnak mintegy 15 ezer, Auerspergnek pedig 10 ezer embere van.

Ez után felolvastattak több rendbeli hivatalos levelek és tudósítások.

Nevezetesen Varga István levele Bécsből oct. 12-ki d. u. 3 órától a honvédelmi bizottmányhoz. Tudósít: miképp a birodalmi gyűlést minden iparkodás mellett sem lehetett arra birni, hogy a város segélyére meghivassék a magyar sereg. Sőt azon határozatra sem, hogy birtoksérelmenek nem lenne tekintendő, ha sergeink átlépnék az austriai határokat. — Az országgyűlés minden intézkedésekre a Gemeinde-Ausschusst hatalmazta fel, és határozatait előlegesen

is magáéinak vállalta el. Este 9 órakor egy placat jelent meg a kedélyek megnyugtatóására. — Reggel érkezett meg Irinyi József a ház azon határozatával, hogy sergeink üldözzék Jellacsicsot tul a határokon is. Ez felvillanyozta a csüggedőket, és megerősíté a bátrakat úgy, hogy a már egyesült Aerusperg-Jellacsics ellen minden rendelkezhető erő, mely a város biztosításától fenmarad, ki fog indittatni, hogy azok 2 oldalról legyenek megtámadva. Auersperg a Marchfelden 10,000-el áll. Ő, úgy hiszik, ha egy részről Bruck, Schwandorf vidékén ütközet leend, a Dunán átkelve, hátulról akarja seregünket megtámadni. Jellacsics segélyére Morvából 10,000 fő rendeltetett. Gallicziából s Tyrolból is jönnek határozatlan számban.

Windischgräcznek Prágában a szlávok és schwarzgelb németek fáklyás zenét adtak. Szónoklatában minden erejét felajánlá a dynastia megmentésére. Azt hirlük, hogy ő leend a ministerelnök. Doblhoff és Hornbostel lemondottak, az utóbbi azért, mert nem akar a császár alkotmányellenes rendeleteihez járulni. Így hát Krauss csak maga van. — A nemzetország Auersperg elől a pénztárt s több munitiot elfoglalta; de a simeringi puszkaporos torony még kezei közt van. Jellacsics csoportjai mindenfelé zsarolnak. Csak Petersdorffban akadt fegyveres allenállásra.

10-én Récsei a császártól jöven, és Auersperggel tanácskozván a táborban, az aula bizottmánya által elfogatott. Ez, Kulmer, Paziazi, Pipitz és többek iránt is tett már rendelkezéseket. — Récsei kivallotta, hogy a contrasignálásért jól megfizették. A Belvedert és Schwarzenberg palotát a nemzetország maga hatalma alá kerítette.

A Landsturm Bécs vidékén erélyesen organisáltak.

Auersperg ma délben az országgyűlésnek azt nyilvánítá, hogy a magyar seregek a határt átlépvén, mint osztrák katona, kényszerítve érzí magát azokat visszazaverni, és Jellacsicscsal egyesülni.

Azt beszélék, hogy Zágráb vidékén, nevezetesen Zagoriában lázzadás tört ki, — és hogy ő felsége Prágába menend, s oda fog rendeltetni az országgyűlés is; hogy így a szlávok befolyása annál nagyobb legyen.

Ezután felolvastatott az érintett Bécsben megjelent placat, melyben az országgyűlési bizottmány kijelenti, miképp a ház a magyar seregeknek az ausztriai határokon való átjövételét meg nem tiltotta; és egy másik, melyben nyilvánítatik, miképp a Gemeinde Ausschuss nem érezvén magában erőt elhatározni, hogy a magyar sereg segélyül visszahivassék, ez iránt az országgyűlési bizottmányhoz járult, mely azonban azt válaszolá, hogy éppen most értekezvén az iránt a ministeriummal, várakozásra az Ausschusst.

A democrata egyletek központi választmánya Tausenau elnök aláírásával levelet irt a magyar sereghez, hogy siessen Bécsnek segélyére. Jellacsics pedig a városi községhez jelentve, hogy mint osztrák s nem mint ellenség jön.

Szombathelyről is érkezett tudósítás Reiszig és Széll birtosoktól oct. 12-ről, tudatva, miképp Jellachich seregéből mintegy 8000 Theodorovics vezérlete alatt Sopron felé át akarván törni, Móra seregünk egy részét utána inditá. Azelőtt a nemzetörség hasztalan igyekvék feltartóztatni. October 11-dikén azonban seregünk utánok indított része Theodorovics táborát keményen megverte, részint megsemmisítvén, részint foglyul ejtvén, részint szétvervén. A szétvert csapatokra most vadászat tartatik. — Grätzben és Steyerhonban felszólítások történtek, hogy segítségünkre erő gyűjtessék — és e célra már több csapatok alakultak is. Hogy Nugent segélyt kap, alaptalan hirből eredt.

Ezek után tolnai főispán Sztankovánszkinak s mellékelve Csapó Vilmosnak, a tolnai nemzetörséget vezérlő őrnagynak jelentései olvastattak fel a Rott tábora lefegyverzését illetőleg. E jelentésekből kitetszik, hogy e nevezetes hadieseményt leginkább Csapó Vilmos őrnagy ügyes intézkedéseinek köszönhetni. Midőn Perczel ez-

redes küldötte Rott táborába ment, Rott már csak átadatott Perczelnek. A ház különösen kijelenté érdemelismerését Csapó őrnagynak, s a jelentésében említett vitéz hadfiaknak, kiknek neveit a részletes tudósításban közlendjük. A közönségnek kissé különösen esett, hogy e derék őrnagyról, kinek leginkább köszönhetni Rott elfogatását, az addigi jelentések hallgattak.

Kossuth Lajos eléadá, miképp hálás méltánylással kell elismerni a háznak az éppen említettek érdemeit annál is inkább, mivel az eredményt nagyrészt a tolnai nemzetöröknek lehet köszönni. A nemzetörség, habár rendezetlen katonaságot képez is, igen sokat tehet. Mely országban az organisálva van, nem igen szép, de találó hasonlat szerint hasonlatos a tövises disznóhoz, mely békésen keresi élelmét, de ha megtámadtatik, összehuzza magát és biztosítva van. Szükséges tehát az elismerés kimondását országszerte tudatni. A honvédelmi bizottmány a ház helyeslésének reményében már intézkedett; és pedig arról is, hogy azon vidék, kissé nem barátságos elemek közelében lévén három 3 fontos ágyuval ajándékoztassék meg, ellátva az ozorai győzelem emlékének föliratával. Egyszermind a tolnai nemzetörségnek zászlójára egy szalagot rendelt tüzetni a bizottmány, szinte ez év emlékeül. Intézkedni fog a bizottmány arról is, hogy a nemzet halás elismerése tettelesen is nyilváníttassék.

Nagyvárada, oct. 12. Folyó hó 8-án riadóvert fel sokunkat. Özönlénk a városházhoz, mindenki, ki csak fegyvert foghatott, igyekezett megelőzni a veszélyt, mely különféleképpen adatik elé. A való ez: Krasznamegye újonczokat szállított városunkba, mint hadfogadó helyre; ezen újonczok közt többen vannak, kiket hazánk ügye iránti vonzalom a sorkatonák közül az érdekelt újonczokhoz átmenetelre vezérelt, ezeket akarták régi társaik, mint szökevényeket, az útból visszaüzni: kiktől menekülendők, segélyért városunk nemzetöreihez folyamodtak. Nemzet-

őreink néhány várbeli újonczok csatlakozásával elejökbe siettek, megmenteni őket az árulók kezei közül, s az újonczok békével jöttek bé városunkba. — A város bójárisai igazittatnak, s az ezt környező víz-sáncz tisztogattatik. Az újonczok száma naponkint szaporodik; öröm látni a vidékről jövő magyar ifjak derült kedvét, midőn béhozhatnak, anynyira megszokottnak látszik előtök a dolog; szóval minden oda mutat, hogy a történetű veszély elkerülésére minden eszköz igénybe vétetik. — A mult napokban a honvédelmi választmány egyik tagja, a derék Komlósy Antal Pesten volt, felküldetése czélja: a megye személy- és vagyon bátorságosítására szükséges munitiók kieszközlése, minek következése lön: hogy tegnap délután ágyuk, aköz elegendő mennyiségben 6 fontos golyók és szekerek szállítottak városunkba. A tüzérség felállítására most már a hatóságnak első teendői közé tartozik.

Nagy-Bánya, oct. 13. Kormánybiztos Mihály Gábor, folyvást körünkben s foglalatosságban van. Munkálkodása eredményéről keveset szólhatunk. Avatottabbak több erélyt ohajtanának neki. Ő a béke, a kiegyenlítés útján akarna haladni; de ha a szomszéd megyékből több erőt s lehető gyorsasággal pontositna össze, hamarabb jutna kívánt eredményhez. — Tegnapig még reméllett, hogy Kővárban tollal is lefegyverezheti az ármanyanosan felbujtogatott értetlen tömeget; — a tegnapi napon Kővárban tartatott népgyűlés eredményéből azonban ellenkező tudomásra kellett hogy eljusson. — Tegnap Kővárban népgyűlés volt, melyben Buda Sándor országgyűlési képviselő is részt vett, s a népet felvilágosítani iparkodott, de hasztalan. Elvégezték itt, hogy nekik gr. Teleki Sándor soha de soha nem kell főispánynak; de még csak Teleki nevűt sem szenvednek meg soha közöttök lakosnak. A tisztviselők azonban térjenek vissza, de velük együtt menjenek Naszódra, esküdni a két fejű sasra: a városhoz legközelebb eső helységek még eddig nem lázadtak fel. Aranyos-Megyes, Görbed, Bereencze és Józsefháza nevű helységek, két állo-

másnyira tőlünk és Szathmármegye közepe felé, már fellázzadtak, de rögtön a megyei és Szathmár városi nemzetőrök rájuk vitele által, ostrom állapotba helyeztetek. Az eljáró szolgabíró rögtön ítélőszék kiküldésére kérte fel, a most itt örködő erélyesen tevékeny alispányt, mivel sok, mintegy 60—70 foglya volt már tegnapelőtt estve, s közöttök alkalmasint több juthat bíróra. Az aranyos-megyesi g. e. lelkész, Kerekes Demeter nem csekély befolyással birt a lázadás elétörésére. — Mintegy negyven helység részes az özszeesküvésben.

Fegyverre azért vitéz bátor fiai a Magyar hazának; — Nagy-Bánya segélyért kiált hozzátok, most, midőn még kevés segedelemmel is legyőzhető az ármaný ördöge. Siessetek míg késő nem leszen menteni a magyarság egyik igen fontos jelentőségű birtokát.

Pesten oct. 10. reggel az Újépület pincezében roppant mennyiségű ágyuk, golyók, fegyverek és más hadiszerek találtattak, mintegy 2 millio forintnyi értékű; — egy másik pincezében pedig teljesen felkészített 6 ágyúteget leltek, melynek csak a lovakat kell elébe fogni.

Bécs Oct. 11. 12 órakor tartott országgyűlésben: az elnök előmutatta Latournak kevéssel halála előtt aláirt lemondását. Schuselka tudatja, hogy az éjjel 500 brüni nemzetőr jött segítségül. — Löchner tudatja Brünnből: hogy ide az napi reggeli 5 óráig még a császár meg nem érkezett.

Hornbostel írja, hogy ő, miután a császár azon kívánatát, hogy Jellacsicsot az ausztriai ministerium alá állítsa el nem fogadta, — hivataláról lemondott. — A császárnak egy küldött-seget küld utána az országgyűlés, hogy terjeszszék elébe a birodalom iszonyatos viszonyait.

Bécs, oct. 11-ről írják: hogy a császár Steinon ment át 5 kocsival. A kocsikat vadászok, fél üteg tüzérség és könnyű lovasok fedezték. — A király szomorú. — S egy éljén kiállítás sem kíséri. — Bécsben rend van, sok